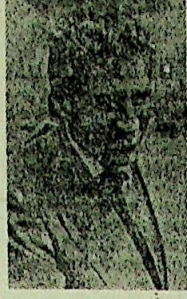

Изживяваме момента на истината

Интервю с г-н Петре РОМАН,
премиер-министър на Република Румъния

БУКУРЕЩ, 9 септември (Стефан Велев от Балкански информационен пул). Мощен кран демонтира паметника на съветската армия, изподраван с хулни надписи — това е последното ми впечатление, преди да ме поеме изискано момиче от Протокола на Министерския съвет на Румъния и през строго охраняваните коридори на правителствена сграда да се озовем в кабинета на премиер-министъра на Румъния. Представителят, приветлив, в светлосив костюм, г-н Петре Роман изненадващо освобождава преводачите — разговора ще ведим на български език.

ВЪПРОС: Как оценявате различията в демократичните процеси във вашата страна, съпоставени с тези в другите източно европейски страни?

ОТГОВОР: Румъния започна преобразованията преди 21 месеца, по това време напълно изолирана от света, както никоя друга страна. Сега икономическите и политически реформи са законодателно оформени. Можем с гордост да кажем, че с това сме на предната линия в процесите на демократизацията в тази част на Европа. Със съответните закони Румъния промени икономическите и финансови механизми, законодателно реши приватизирането на земята, промишлеността, търговията и туризма. Би могло да се каже дори, че от тази гледна точка направихме реформа за пример. Но ако говорим за действително на новите механизми, то тук има много съпротива, спънки, забавяне, пречки.

ВЪПРОС: До каква степен ще приватизирате вашето стопанство и на какви етапи?

ОТГОВОР: Приватизацията на земята със Закона за поземления фонд ще обхване 80 на сто от обработваемата площ чрез връщането ѝ на предишните собственици и предоставяне на земя на онези, които сега я обработват. Приватизацията в промишлеността и търговията се предвижда да стане за 7 години и ще засегне около 55 на сто от националния продукт. В зависимост от нуждите може би този процент ще бъде увеличен.

ВЪПРОС: В едно съобщение от Виена през юли т. г. институт за икономически проучвания в източноевропейските страни твърди, че вашата страна и България имат най-голям спад на промишленото производство. Как ще спрете тези негативни тенденции и с какви мерки?

ОТГОВОР: Спадането на икономическото производство е характерно и за други страни: Полша, Чехословакия, да не говорим за бившата ГДР, където практически производството спря. Това се дължи на факта, че голяма част от продукцията на нашите страни беше с лошо качество и нямаше пазар, нямаше основание това производство да бъде продължавано. В Румъния (убеден съм, че така беше и в България) заводите получаваха дотации, а това значи, че те не са рентабилни. Да не забравяме, че България повече, а Румъния по-малко — получавахме от Съветския съюз евтини суровини и от тази гледна точка производството ни беше поставено на нереална основа, т. е. сега ние изживяваме момента на истината. Това ме връща към една идея, която изразих на предпоследната сесия на Съвета за икономическа взаимопомощ в София в началото на 1990 г. Разкъсването на икономическите връзки на страните от СИВ, без да сме създали нови между тях, щеше да създаде големи трудности на всички. Така и стана. Преди няколко дни с изненада научаваме (но това не е изненада, следваше да се очаква!), че Полша, Чехословакия и България са готови да участват в икономически съюз със Съветския съюз — разбира се, при свършено други условия. Ние продължаваме да се опитваме да запазим коректни икономически отношения със Съветския съюз и това ни помогна, помага ни и сега. А в момента, в който се разпусна СИВ, ние предложихме икономическа общност и всъщност тази идея сега се подновява от руснаците. С други думи, една от причините за нашите икономически трудности произтича от това, че искаме пазарно стопанство, но забравихме, че първият негов елемент е самият ПАЗАР. Между нас пазарът съществуваше. Премахването на фалшивите връзки не биваше да ликвидира пазара. Ние се отказахме от него в полза на други, бяхме щедри, но щедри като самоубийци. В пазарната икономика трябва да се грижим за самия пазар.

ВЪПРОС: Какво е становището на румънското правителство по предложението за Черноморска зона и за райони без нападателни оръжия?

ОТГОВОР: Румъния активно подкрепи тази идея, още повече че ние имаме важна роля за Европа и чрез устието на Дунава, т. е. Черно море, устието на Дунава и самата река оформят една още по-широка идея. Вярваме, че създаването на зона от икономическо и дори от геостратегическо значение е важно за равновесието и сигурността на Европа.

ВЪПРОС: Нека да се върнем на някои въпроси, свързани с българо-румънските отношения. Напоследък АЕЦ „Козлодуй“ създаде доста емоции на някои среди и специалисти в Западна Европа. Как Румъния гледа на този проблем?

ОТГОВОР: Познавам доста добре този проблем. Въпреки че Румъния най-близко и най-пряко е застрашена от евентуална авария, ние се стараехме да не създаваме допълнителни трудности на българите. Вярваме, че международният контрол и намесата на МАГАТЕ са много положителни. Това ни кара да вярваме, че в Козлодуй ще бъде премахнат какъвто и да е голям риск.

ВЪПРОС: Българският крайдунавски град Русе все още се замърсява от химическите заводи в Гюргево. Не „замърсява“ ли твърде дълго този проблем и българо-румънските отношения? Какви са етапите на неговото ликвидиране?

ОТГОВОР: Ще ви отговоря много открито. Разговаряхме на няколко пъти по този проблем още с предишния български министър-председател. Дори и самото негово първо посещение беше свързано главно с този въпрос. Тогава се договорихме за механизма за сътрудничество, който включваше и международен контрол. Този механизъм работи и сега. Ние сме убедени, че поставянето отново на тези проблеми е от политическо естество. През последните 3—4 месеца сигналната инсталация в Гюргево не е показала обгазяване. От друга страна, извършеният контрол в Русе е показал, че в Русе има източници на замърсяване. Разбирам, че населението там, без съмнение, е много загрижено, най-вече споменът за миналите обгазявания е жив. Трябва да имаме предвид две неща: да няма вредни емисии и в същото време да намалим страха в населението, които понастоящем е прекалено голям и неоснователен.

ВЪПРОС: И все пак — можем ли да твърдим сега, че отровни вещества не преминават към Русе през Дунава?

ОТГОВОР: Данните, които са ми предоставили специалисти от Министерството на околната среда, са категорични, че няма отровни емисии. Утре ще се състои среща на изградената по този проблем българо-румънска смесена комисия, която ще даде отговор.

ВЪПРОС: Ефективна ли е според вас намесата на Европейската общност по този проблем?

ОТГОВОР: Тя вече се показва ефективна, но би могла да бъде по-голяма, ако имаше повече средства. И не само като консултации. Ние бяхме принудени да закрием голяма част от инсталациите, а тяхното включване отново изисква въвеждане на нови безопасни технологии.

ВЪПРОС: „Мостът на дружбата“, който свързва не само нашите две страни, а е връзка и с другите балкански държави, сега е може би един от най-неприятните гранични пунктове в Европа — чака се понякога по няколко денонощия. Ще предприеме ли вашето правителство мерки и кога, за да престане този мост да бъде място на големи задръствания и напрежение?

ОТГОВОР: Би трябвало да направим повече гранично-пропускателни пунктове. Имам намерение да разговарям по този въпрос в София при моето посещение сега. Но от друга страна, смятам, че ние нямаме модерен, съвременен подход към проблема за гранично-пропускателните пунктове — т. е. да използваме съвременни контролни средства, които да позволяват преди това, още във вътрешността на страната, установяването на евентуални нарушения, а не да се събират всички тези дейности на самия граничен пункт. Просто това показва, че ние засега не можем да действваме модерно. Неотдавна в румънското правителство ние разглеждахме този проблем, подготвяме редица мерки за ускоряване на графика.

ВЪПРОС: Коя е онази добра и мъдра дума, която според вас би допаднала най-много на хората от Балканите и с която да приключим това интервю?

ОТГОВОР: Струва ми се, че това, което ни обединява, е вярата ни в нашата обща съдба, а сега трябва към това да прибавим и вярата, че всички балкански страни се връщат в Европа с въздигнато чело.